

הַלְבָנוֹן
תִּפְלִיּוֹן

Seu

De

PHYLACTERIIS JUDÆORUM

ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ PHILOLOGICA,
Indultu Ampl. FACULTATIS PHILOS.

In Reg. Acad. Aboënsi.

Examina placido φιλολογίαν ru-
blice delata.

P R Ä S I D E

M. DAVIDE LEBAND/

Poët. Prof. Ord.

R E S P O N D E N T E

JEREMIA WALLENIO

Tav.

In Aud. Max. die 29. Novembris,

Anni M. DC. LXXXIX.

ABOÆ, Impr. apud Joh. L. WALLIUM A.T.

Viris Pl: Reverenda dignitate, nec non exquisitae doctrine gloria conspicua

Dn. M. HENRICO FLORINO, Pastori

Kimitoensem longe meritissimo, & districtus adjacentis Præposito gravissimo, Promotori & nutritio meo benignissimo.

Dn. MARTINO STENIO, Pastori & Præposito in Besilar ut meritissime ita gravissimo, avo meo materno quovis filialis reverentiae zelo æternum suspiciendo.

Dn. OLAO OLAI, Pastori Ecclesiae Dei quæ in Urdiala viget vigilantissimo, ut & eiusdem districtus Præposito dignissimo, Fautori & Evergetæ multis nominibus devenerando.

Dn. MATTHÆO LIGNIPÆO, Pastori Ecclesiae Pdlikanensis optime merito, ut antehac nutritio, ita nunc favitori & benefactori meo singulariter observando.

Quin etiam

*Spectabili dignitate, prudentia, & virtutum
svavitate inclytis*

Dn. JOHANNI GURGMEYSEN

Redituum interterritorio Germâkiensi hactenus exactori adcurratissimo favitori & benefactori haud uno nomine honorando.

Dn. ISAACO JOHANNIS, Itidem antehac redituum exactori maxime fido, Affini & fautori jugiter colendo.

OMNIGENAM SALUTEM & PERPETUAM FELICITATEM.

UT rigidum, ferro ferrum fulgente politur,
Et manui illuvies tollitur arte manus;
Sic facilis facilem fibi reddit amicus amicū
Præmia dum meritis prompta referre studet
Nam jacet exanimis favor & torpore sopitus,
Officia ingratis, si sua fert animis;
Non secus ac scabra sqvalet rubigine ferrum,
Neglectum spurcis dum jacet usq; locis.
Cum memoriq; meæ benefacta ingentia menti
Succurrant, humili, quæ mihi, larga manus
Vestra tulit, Promotores multum Reverendi,
Fautores pariter vos probitate pares,
Sqvallida ne tantum vitiet rubigo favorem,
Hæc vobis grata, carmina mente feram.
Digna ming meritis, fateor, sunt munera vestris
Sunt tamen hæc animi, pignora certa pii.
Grata magis nequeam cum vobis tradere dona,
Nunc placeant isthæc munera parva precor,
Appulis ante lupis, jungantur jure capellæ;
Ante bovem pariat parva locusta lucam;
Hostilesq; prius bini socientur Echini,
Invida quam vobis, fata novorea sient!
Pectoris, ex imo, quod grati, optabo recessu,
Ad superam, donec me vocat hora, domum!

Vestrarum Plurimum Reverend.

Spectabil. Dignit.

Obsequiis & Officiis

deditissimus

JEREMIAS WALLENIUS.

VIRO JUVENI

Literis Virtutibusq; multò ornatissimo,

DN. JEREMIAE WALLENIO,

De Phylacteriis Judæorum egregiè differenti,

Amico & commiliti per amando:

*Ιασπίδα καὶ ἀργυρον ἀρετὴ νηῶν

Jaspis & Argentū tolluntur honoribus amplis
His, quos ingentes concomitantur opes.

Hi, sed, falluntur quando per fasq; nefasq;
divitias, auri vana talenta legunt.

cum tamen inter eos caput efferat inclyta vir-
immensis illas exsuperetq; modis. (tus,

Ille sunt fragiles, fluxæ subitoq; caduce;

nobile Virtuti stat sine morte decus.

propterea tibi callis compendia querit,

Doctrinam pulebram qui probitate petit.

In quorum numero nomen satagis profiteri
dum colis Aonidas sedulitate pia.

Naturæ signum solertis detegis hocce

Discursu, luci quem tribuis publicæ.

Singula quæ cæptas succedant omne dextro !
quò tua succrescat splendida fama diu !

Perlubens quamvis properitè ad-
gratulabar

SIMON ΣΑΥΠΩ Ab.

Mec. & Log. Prof. Ord.

AD

AD JUVENEM,

*Humanitate, industria & eruditione
commendatissimum,*

DN. JEREMIAM WALENIUM,

*Amicum & commilitem meum
perquam dilectum, cum publice
respondendo semet exer-
ceret,*

σύγχαρη:

Spectas molliculis dicate Musis,
Antris abdita savoria vastis
Doctrinæ sacra, tumque; fenticetis
Circumsepta malis, nocentibusque
Incautis animo, manu petulca
Heic qui spinigerum latus prehen-
dunt.

Immissus, loca senta contueris
Sqvamenti carie, situque; tecta,
Obscuro nitidos sinu libellos
Quæ condunt, pretiosa dona cœli:

Ca-

Canâ temporis ast comâ repressa
Sunt, nisu rigidæ & pereſa' barbæ,
Ut vestigia trita literarum
Vix cernas. Opus æquiore cura
Nunc est, munera quo queas referre
Felix, emolumenta gratioris
Vitæ. Stragula sublevanda dextre
Subter quam penitus latet sepultus
Thesaurus, latebræ simul reductæ
Imis auriferæ recessibusq;. .
Nacta est sedulitas WALENII apta
Artem, Sicelidum institutione
Dextra hanc percelebrem, faventiori
Ut possit studio vetusta morum
Indagare sibi, suosq; in usus.
Pellis tabificum Bonis venenum
Sic, dirum ruditatis onus atræ;
Illustras animum at nitore claro
Lætæ Palladis. Astra laude tanges,
Semper pectore si ardor iste vivit.

L. Mq; dedit

DAVID LUND.

 N felici eqvidem sydere, instinctu Pontificis Romani Urbani secundi, cuius sermones Synodales, & prolixas adhortationes ad hoc negotium gerendum, in Claramontensi concilio, ad annum 1095 Baroniis Annalium Ecclesiasticorum Tom. XI. expressit, cum ingentis apparatus exercitu, Dux Bulionæus Godefridus, bellum qvod sacrum appellabatur, pro recuperanda terra sancta, gerendum suscepit. Qvamvis enim, ceu post alios memorant Centuriatores Magdeburgenses Centur. XI. cap. 16, adeo totum indicto concilio confessu, suâ permoverit oratione Papa, ut acclamarent ad ejus hortamenta omnes: *Deus vult, Deus vult;* idq; pro felici profectionis omine sit habitum; expeditionis etiam illius primordia, successibus visa sint continuis læta & proficia, expulsa hinc inde turba infidelium, & variis Palestinæ tractibus occupatis, inq; provincias, comita-

tus, ducatus ac regna distributis: ingens
tamen & insanabilis clades eam est in-
secuta, cum variâ fortunâ, per succeden-
tes sibi invicem Reges, lacescentibus un-
dique hostibus, & jugiter igne ferroque
sævientibus, hoc regnum administratum
sit, donec planè, post aliquot decadum
curricula, vi Barbarorum abreptum,
concederet. Nec sperari aliis caute sa-
tis, potuit eventus ejus intentionis, quæ
divinorum oraculorum pronunciatis li-
quidissimis obstrepebat, dudum quæ
conclamarunt, ita diruendum sacrum
illum locum, ne unquam amplius pos-
set excitari. Verum peperit hæc infe-
licitas aliam felicitatem. Etenim dum
Præsides curiæ Romanæ, avaritiæ suæ
ac ambitioni, cui potissimum in sacro
hoc bello studebant, satisfacere non po-
terant, aliis artibus vincendos & subju-
gandos populos existimabant. Itaque
spretis armorum studiis persuationibus
rem agere stetit sententia. Inde de-
cretum in Concilio Viennensi Anno
1312 de descendis Orient. lingvis, qua-
rum

rum beneficio , cum hominibus extra Ecclesiæ pomœria palantibus, agere ac conversari , esset facilius , eosque ad Christum revocare, ejusq; fidem amplectendam promptius. Sed quod destinatum est salubriter, nemo exsequebatur seriò; Unde cum ignorantia lingvarum præcipue sacrarum, puritas labascere cœpit doctrinæ. Occasione tamen hinc acceptam, non negligebant omnes, ii! cum primis qui, sive melioris mentis ductu , sive Numinis supremi singulari providentiâ, diligenterius ponderare cœperunt, quanto cum periculo doctrinæ Christianæ, honestarum literarum damno , ac communis vitæ detrimento, circa studium labri sancti, ignavia conjuncta esset. Hinc industrio animo, de medela huic applicanda malo, sollicitè, cogitare operæ premium existimarunt. Unde factum est, ut enituerint ingenia interdum præclara, superioribus etiam seculis , quæ ringente invidia, & illiberaliter resistentibus barbarie atque alta inf scitia,

heroico spiritu, sacras lingvas excoluerunt non tantum, sed & propugnarunt. Exemplo esse potest vel sola historia Reuchlini seu Capnionis, ut alias dictus est, qui & jure consultus erat & simul Hebraicæ lingvæ peritissimus; huic multæ & graves, ob fidem suam in hebræam literaturam, cum Monachis Theologastris, Phefferkorno imprimis, Judæo, professionis Christianæ, & Hogostrato inquisitore hæreticæ pravitatis, intercessere contentiones, instantibus adversariis, ut libri omnes Judæorum, quod essent impii & pleni superstitionis, abolerentur, ceu hanc rem planè persequitur Sleidanus lib. 2. Comm. & ex eo Micrælius Synt. Hist. Eccl. lib. 3. sect. priori p.m. 500. Illis ab initiis palatim hæc accrevit literatura, ita ut hac ætate moveat lacertos, & ad robustam pervenerit maturitatem, tot inclarescentibus eruditissimorum Philologorum nominibus, *Sennerti, Wasmuthi, Ezardi, Frischmuthi, Clodii, Carpzovii, Pfeifferi, Dassovii &c.* Præceptorum meorum,

rum non ita pridem propensissimo-
rum, honoris & officii causa à me no-
minandorum, ut taceam Atlantes illos
in hoc genere literarum, quorum so-
lum scripta, cum immortali sua laude,
& summa nostra utilitate, nobis inter-
viunt, Buxtorfios, Hottingerum, Castel-
lum, Drusium, aliosque, etiamnum in
vivis celeberrimos per Bataviam, An-
gliam, ac Galliam Doctores. Cæterum
cum quo emolumento divinæ ac hu-
manæ sapientiæ, tantorum Heroum o-
perâ, floreant hæc studia, notum est iis
ac judicabunt, quibus ipsorum lucubra-
tiones inspicere, ac scrutari datum est,
quod ipsum exactius etiam patefecit sa-
cra tractantibus, cum mysteria evol-
vunt, quæ veluti fœcundissima seminia,
admirabilem sibi insitam habent virtu-
tem, eliciendam ex illis, ac dextrè qvan-
tum fieri potest exponendam. Tum
enim, nisi munitus quis fuerit nobilissi-
mæ literaturæ præsidio, hærere, vacil-
lare, deviare est promptissimum. Neq;
hic est satis aliorum confidere curis, ut ut

exactissimæ illæ sint, qvandoqvidem sic etiam, alienis oculis videnti, quis comparari possit, cui admodum foret difficile, in arduis ac dissidentibus opinonibus, veram pronunciare sententiam, tum vel maximè, si pertinaciter animo propugnaretur diversum, idque ad fontium ductum fieri diceretur. In quo articulo, nec certius nec solidus exspectandum esset judicium, qvam qvod eruditorum illud esset interpretamentum. Qvo responso an satisficeret Adversario identidem origines crepanti, cordati cujuslibet & prudentis, exactè definit censura. Deniq; in iis, qvæ Antiquitatem, ritus ac ceremonias, in Pandectis sacris memorata, attinent, quantum utilitatis hoc ex subsidio sperandum sit, vel illa documento esse possunt, quæ de argumentis variis, eruditæ consignata reliquere. Proinde neminem non allucere queunt tam jucunda pascua, quæ & hanc opellam producunt de Phylæt eriis, in qua, ni fallor, vestigia saltem usus tam nobilis depositi, dispalescent.

Qvin

Qvin & huc nos agunt vetera omina
 felici eventu terminata. Tentavimus a-
 liquando simile, isto animo, ut teneris
 mentibus ferculorum adeo dulcium in-
 funderemus admirationem, amorem,
 desiderium & curam. Nec ipse falsi
 sumus, dum invitamenta arripuerunt
 avidè rerum suarum satagentes. I-
 gitur prodeesse exemplis, si non exqui-
 sitis, saltē honesto conatu compositis,
 iisq; allicere, accendere, flectere & tra-
 here ad honesta & pia, in Dei gloriam,
 artium liberalium Cultores, adhuc stat
 & semper stabit sententia. Huc colli-
 neat intentionis acies, cui ut responde-
 at fructus, addendum votum, ut præ-
 fit curæ Cœlestis favor, & manum di-
 rigat, / מהר נספֵר ע

CONCL. I.

Servantur tuto ac necessario istæ le-
 ges, quas imperant & rerum tra-
 standarum indoles, & doctorum placi-
 ta, quæ etiam inculcat sedulo, ista re-
 gula: *Al rischon, rischon, Al abba-*

ron abbaron de primo primum, de ultimo ultimum agendum. Itaque auspicium erit laboris, tituli examinare origines ac naturam. Etymon γε *Tephillin* Hebræis est in usu, apud quos in sacris peragendis, devotionis ac pietatis excitandæ causa, adminicula precationum, qui sexus sunt virilis, & ætate grandiori inferiorive, sibi appendunt Sacramenta *Tephillin*, qvod ortum dicit à *pille*, qvæ vox in forma gravi, significationem judicandi admittit simplicem γε Kal, qvam ideo assumit, quia in hac conjugatione usitata esse incipit. Wasm. p. 82. Sed & alios significatus, huic *Pille* adscribit Edoardus Leig, in Critica Sacra; uti dividere, putare, arbitrari, parte priori pag. 183. In flexione reciproca est *Hithpallel* Judicem se constituit; item supplicavit, oravit, & precatus est; quanqvam etiam observante eodem Leig lib. modo citato, notandum sit, quod *Hithpallel* non semper orare & precibus aliquid postulare; sed aliquando quoq; gratias agere, Deumque pro-

acce-

acceptis ante beneficiis laudare, significet; in cuius fidem assertionis allegat locum i. Sam. 2. v. i. ubi oratio ἐγκωμιασθη Hannæ, simul qvandam contine-re videtur εὐχαεροτιαν. *Tephillin* vero proximè ab *Hithpallel* deducitur, quip-pe cui affine quidpiam in significando habet, connotans instrumenta qvædam, in fundendis precibus usurpari solita, quæ precatoria & oratoria interpretes exponunt. Singulare est *Tephillah* Pre-catio, quæ vox, uti & suum plurale, He-manticarum literarum adjectione, in principio & fine, à radice sua deduci-tur. Terminationem habet pluralem Chaldaicam, & sifstitur præterea mul-titudinis numero, quia duplex lorum innuit, capitis ac manuum, ut in seqven-tibus docebimur. Porro etiam asse-rente Buxtorfio in Synagoga Judaica pag. m. 1672. in Levusch hattecheleth Num. 25. §. 3. scribitur esse ex significa-tione *Pelilah* h.e. Judicii, ac proinde sic dici, quod sint *Oth veeduth*, signum ac testimonium omnibus qui ea vident,

quod Majestas divina inter ipsos habitet. CONCL. 2.

Seqvestrandum etiam in investigatione radicis illius ad quam vox præsens originem suam refert, quod huc non facit *Taphel*. Illud enim, licet ob convenientiam Elementorum, quæ eadem habet cum *Tephillin*, intuitu primo officium radicationis non respuat, pensatum tamen exactius, omnino est inconveniens; qvar diu enim verum est *Tbau* in *Tephillin* esse Heemanticum, ceu assertum est modo, cum literas à principio & fine, accedere ad illam vocem dicebatur, à *Taphel* deduci nequit, qvippe in quo primum radicale tum deficeret, quod insolens in iis verbis, quorum illa litera est initialis, ceu constat ex, usu, & inspectione vocum quæ huic Elemento in Lexicis subjiciuntur. Accedit ad illud quod significatio in *Taphel* plane non tantum sit diversa, sed & talis, quæ quadantenus adversatur naturæ *Tephillin*, exponitur enim hoc nomen per insulsus, verbum *Ittappel* ex his lite-

literis radicalibus, in forma ithpahel,
 apud Rabbinos significationem mur-
 murandi habet, teste Buxtorf. in Lexico
 Talm. advocem his literis quæ consti-
 tuitur. Et quanquam apud eundem Au-
 thorem, eodem loco, *Taphal* etiam sen-
 su adhærendi ooccurrat, quod naturæ
 Τῶν *Tephillin* non est inconveniens; Illud
 tamen hic attendi non meretur, quia
 tum frequentius per Thet scibitur, qvod
 aliis est radicis indicium. Nos autem
 in præsentia ipsas sectamur origines.
 Nec convenientius quidquam, ipsa si-
 gnat ex Arabicis restituenda radix
Tafala, spuit, exspuit, & cum Kesra me-
 diæ, minimè fragrante fuit odore, pro-
 pter neglectum aromatum usum Vid.
 Golium Lex. Arab. p. 385. Qvæ omnia
 ejusmodi sunt, ut nequaquam cum sa-
 cris istis Judæorum conciliari possint
 Phylacteriis, quibus sanctitatis tribu-
 unt plurimum, omne profanum sordi-
 dum ac morosum excludentis.

His

His ita se habentibus, nostræ sententiæ, non usq; adeo incommodabunt illa, quæ de deductione Tephillin, è radice modo repudiata, Fullerum sentire non est ignotum lib.5. Miscellaneorum cap. 7. quo in loco non tantum nostrum *Pillel* damnat ac rejicit; verum etiam pro *Taphel* reducendo, operosè rem agit. Quo minus vero assensum mereatur ejus opinio, ista, quantum video, sunt impedimento. I. qvod longe petita nimis, ac tortuosa sit ab Authore, celebri alias & magno Philologo, insinuata originis ratio, quam in voce dicta non invenit, nisi illud à *Taphel* hebræo, cum Theth notato, traducat, qvod per assuere, concinnare, & apud Rabbinos per adjunctum esse, adjungere, adhærere, exponitur. Verba ejus loco citato ita habent: *Tenendum autem Tephillin omnino rectè ad radicem taphel referri oportere: nec audiendus Elias cum suis qui à Pillel deducendum afferit.* Et paupero post: Porro *Taphel* ab *Hebræo* a *Taphel*, quod est cum *Teth*, derivari, literis ejusdem organo

organi inter se permuatatis manifestum est.
Verum in re plana, quæ absqve circu-
tionibus expediri potest, sine amba-
gibus ire latius est, qvam & sinuosis
itineribus quærere & invenire, quæ mi-
nus sunt apta vel incerta; utut alias ne-
quaqvam inficiemur, intercedere Ana-
logiam qvandam in significando, inter
illas voces, quæ Temurah distant, non
secus ac conveninnt illa interdum, quæ
vel forma, vel transpositâ literâ discre-
pant. Exempla passim sunt obvia. 2º.
Cum respexisse huc vero simile sit ac-
curatos Philologos Buxtorf. Hotting. a-
liosque, statuentes nobiscum, quod su-
perius assertum est; non parum momen-
ti in ipsorum Authoritate, utpote in
sua arte clarissimorum, situm esse exi-
stimandum est. Unde, quia pervidis-
se illos, quod subsint deduictioni arreptæ
rationes, credimus, consensum illorum
sequemur. Neq; 3º satis sunt firmæ
rationes usurpatæ in hac causa Fulle-
ro (a) qvod *Tephillin* vetus sit inter-
pretamentum vocis *Totaphoth*, quod, uti
exi-

existimat Author, ab Arabico *Tuph* significationis circumire, ortum dicit. Non enim certum est unde dictum sit, cum ipse queratur obscuram & parum notam, Hebræi nominis huius originationem. Cum vero ejus liquida non sit vis notandi, parum admodum, ex convenientia sensus, roboris depromitur. Nec perpetuo verum est, nomina eandem rem signantia, provenire ex verbis, quæ sunt significationis ejusdem, cum res eadem, denominetur saepius, ex variis causis, usu, ipso denique fine, qvod vel ex Synonymo *Tephillin* Græco, *Phylacteria* constat, ac si dicas Conservatoria. Censuerit (β) porro, ut vult Fullerus, Aqvila *Tetaphot* vertendum per ἐνελά, alligabilia sive ligamina, à verbo ἐνέχεσθαι, signante obstrungi, obligari seu alligari; transtulerit etiam vetus interpres Latinus per appensa; Septuaginta item sint interpretati ἀσάλευτα h. e. immobilia: Nihil tamen ex iis conficitur, de radicione *Tephillin* ex *Taphal*; quin potius sequitur

quitur, ex his colligi, illam veterum expositionem, niti isto fundamento, quod *Totaphor* à tali qvodom verbo descendere putaverint, qvod appendere, alligare, immobile esse, designat; imo etiam, non satis certos fuisse vetustos illos, de vera significatione hujus voculae, cum verbis, non per omnia convenientibus, illam expresserunt. (γ) Germanam denique hic, ex veteri instituto vocem non esse *Tephillah* ex eo velle concludere, siquidem non *πρεσβυτήρια*, id est, precatoria seu precationis exercendæ monimenta sunt nuncupata, sed *Φυλακῆρια*, id est, servatoria; non est solidum, eo quoc pari jure quis oggeret, nec ipsum *Φυλακῆριον*, ex veteri institutione esse germanam vocem, quia appensa, ligamina, & immobilia, ceu *Totaphor*, non significet. Satis igitur 4° est, nomen, qvandoqvidem ex instuto rem repræsentat, convenire eidem, ob qualemcunq; ad illam habitudinem, quamqvam omnibus Synonymis; qvoad singula non respondeat.

Sed

Sed & hoc omnino tenendum: tutissimè hauriri germanam vocis alicujus naturam, quantum ad veterum Institutum, ex eorum monumentis ac laboribus, quod proinde hic etiam potius attendendum, quam propria cujusque opinio sequenda. 5. Absconum non est a singulari *Tephillah* esse *Tephillin* ut ut rite formaret *Tephillot*; manifestum enim est vel Tyronibus in hac literatura, fœminina in plurali, non raro assumerem terminationem masculinam, qvod docent exempla satis superqve, tribuente hujusmodi inflexionem huic ipsi voci ipso Buxtorf. in Lexico Challico.

CONCL. 4.

Neūcia cum sit significationis diversæ vox *Tephillin*, præterqvam quod etiam preces denotet, an aliæ exstent sensus ejusdem, inquirendum porro. Offerit vero se in eodem labio *Totaphot*, sæpius modo usurpatum, cuius natales parumper sunt investigandi. Discrepantes in ista originatione, si alias unqvam Authorum sententiæ, non parum adferunt

runt difficultatis, sentientibus pluribus diversissima. Recenset eas Pheiff: in dubiis suis vexatis Cent. i. loco xcii. p. 227. Cumqz *Tataph*, quæ vox secundum indo-lem, lingvæ hic radicem exhiberet, verbaliter non usurpetur, quod cum *Robertson* præsupponimus, ex sententiis quas sifit Pheiff. alias ceu vanas rejici-mus. In hanc classem reponenda deduc-tio hujus vocis ex *Tot* & *Poth*, signifi-cantibus, hoc in Africa, illo in Europa, binarium; item formatio ex *Tot* pro *Tit*, quod lutum denotat, & *Poth* pudendum, quæ neglectu potius quam cura explodenda. Quo enim modo, locum in frontalibus habere potuerit figura, ad pudendorum similitudinem effigiata, ei qui rem ponderat exactius, non est ob-scum. Quædam longius petitæ nec satis commodæ, qua ratione se habet: *Nataph* stillavit, cum *Taphaph* plausit. Si quis ad ignotam aliquam aliam lin-gvam, originem hic referre voluerit, ab illo non immerito, cum laudato mo-

do Pheiss., assertionis suæ probationem postulaveris.

CONCL. 5.

Mprobatis derivationibus ineptis, aut inconvenientibus, reliquum est, ut in negotio parum expedito, conjectemus de iis, quæ consona maximè videbuntur veritati. Ubi quidem planum est, ex tot sententiis modo adductis, Rhizologiam in hebræa, quantum ad hanc vocem attinet, ignotam esse. Non autem displicet derivatio Hottengeri in Lex. suo Heptaglotto, statuentis radicem inusitatam hebræam, ex Arabico *Tafa* restituendam, quod Golius per gyavit, circumivit, exponit p.1491. Cum quibus consentiunt quæ Fullerus, locis superius allegatis, scribit his verbis: *Mibi certe maximè consentaneum rationi videtur, ex Arabica lingua peti originationem, quæ Hebraica dialectus est altera;* de quo tamen ultimoquid sentiendum, nunc non laborabimus, de eo alias forte dicturi. Quod vero ait: *Arabibus verbum est Tuf circumire denotans, sequi*

sequi nequeo, cum non inveniam vocem, quæ iis Elementis sisti debeat, sed hisce potius, quæ modo sunt expressa in *Tafa*. Totaphoth autem à circumneundo dicerentur, quod frontem brachiaque circumire, eaq; ritu judaico circumdare soleant. Per Pheiff. liberum etiam est, ex Chaldaico *Tuph* nostrum restituere *Totaphoth*, quod vim habet respiciendi; neq; sic male, congruente nomine cum natura *Totaphoth*, quæ ideo appendebantur, ut semper obversarentur oculis, iisq; visis, memoriam præceptorum Domini, sibi in mentem revocarent Judæi. Huic pollicem premit Buxtorf. in Lex. suo Talmud. dicens: *Vel etiam vocantur Totaphoth propterea, quod sunt in capite inter oculos, à significatione respiciendi, nam Tuph significat respicere prospicere.* pag. 870. Ex his originibus cum deducitur, geminanda est prima Radicalis, quod ipsum etiam fert analogia Grammatica ceu constat ex voce Galgal &c.

CONCL. 6.

EX Synonymis etiam τῶν *Totaphoth* & *Tephillin* habetur *Siccaron*, quod Exod. occurrit cap. 13. v. 9. pro quo, locis parallelis constanter legitur *Totaphoth*, ceu dabit ἀντίστα. Confer v. 16. citati cap. & Deut. cap. vi. v. 8. cap. xi. v. 18: Quà vim vocis, illa per memoriale exprimitur, docente id ipsa origine & usu, *Sacbar* namque signat recordatus est, meminit; quod etiam 70. interpretes observarunt, qui in transferendo *Siccaron* usurparunt μυηφόσουνον, dum *Totaphoth* ubique per ἀστιλευτον, immobile tradiderunt, cui expositioni quadantenus adversari videtur vulgata, quæ sic Deut. cap. vi. v. 8. describit *Totaphoth* & movebuntur inter oculos tuos; quamvis non diffiteamur, tolli posse commoda explicatione, quæ hic collidi apparent, præprimis ideo, cum alias in reddenda eadem voce adhibitum sit, Monimentum, appensum, & alia interpretatio. In Chaldaica paraphrasi quæ nobis est Targum Onkelosi, Synonymon

mon *Totaphoth* est *Tephillin*, cuius in superioribus facta est mentio & evoluta natura. *Siccaron* vero, in textu sacro allegato, ab eodem Paraphraste vertitur, per *Dochrana*, voculæ translatæ respondens exactè. Idem enim Chaldæorum & Syrorum est *Dechar* cum Hebræo *Sachar* ex quo etiam derivatur, per Temurah, facta resolutione dentalis elementi in lingvalem, *Sain* in *Daleth* & *Syr. dolath*, quo de adisis Chald. Opitii cap. 2. reg. XIII. pag. 17. ejusdem Syriaſm. restit. cap. 2. reg: XIII. pag: 28. Itaq̄ binis etiam locis prioribus Interpres Syriacus, nempe Exod. dicto cap. v. 9: & 16. vocula utitur cum Chaldaico *Dochrana* vel *Duchrana* plane conveniente, quæ est *Duchrono* signans memoriā, a *Dechar* filia *Sachar*. Locis vero Deut: eidem vertitur ꝑ *Totaphoth* voce, *Ruschmo* radicis *Rescham* signavit, tradendâ per Character, signum; uti patet ex Apocalypsiō cap. 13. v. 16, 17. Conferatur Lex. Guthbirii ad hanc vocem, cum ejusdem N. Testamento. Arabs denique

primum locum voce exponit *Dicran*, in casu accusativo, pro nominativo, juxta genium labii Ismaëlitici, idq; propter verbum substantivum, non longe à se distans, cuius paret regimini, qua de constructione consulatur Erpenii Gram. Arab. lib. 5. pag. 169. Casus nominans est *Dicron* per nunnationem in on, designans memoriam, à *Dacara*, coincidente quā sonum & vim, cum proposito modo Chaldæorum & Syrorum *Dechar* à *Sachar*. Sed v. 16. ejusdem cap. dicta translatio habet *Manschouran*, vocem casus ejusdem cum præcedenti, ob eandem causam. Casu primo recto effertur *Manschonron*, explicitum diffusum designans, & expansum, quod est nomen auctum & derivatum à *Naschara*, Explicuit diffudit; & uti hic est numerus singularis; ita multitudinis Deut. cap. 6. & II. observatur, in fœminino, quo exprimitur adjективum neutrum, substantive possum, *Manschonratan*, ab origine quæ modo patuit.

Con-

CONCL. 7.

Non abludunt ab usū aliarum lingvarum quæ Gallus usurpat vocabula, quando *Siccaron Memorial, Totaphoth Fronteaux, & Phylacteria sive Tephillin Phylacteres* appellat. Eodem enim recidunt istæ appellationes omnes cum iis, quæ in translatoribus prioribus observata sunt. Ejusdem generis sunt Angli interpretamenta *Memorial, Frontlets & Phyalcteries*. In versionibus nostris id solum est discriminis, quod *Siccaron* & *Totaphoth* eadem voce àminnelse & Miusto exponant, quæ quā nomen, exactè cum *Siccaron* conveniunt. Locum præterea Matthæi ubi, *Totaphoth* appellantur Φυλακτήρια, Svecus vertit Fānde. Skriffer/ Finno Miustokirja/ ac si dicas libellum memorialem. Germanus quoq̄ his consona habet, originales enim voces, in veteri pacto occurrentes, verbo Dend'mahl interpretatur, quam versionem Beati Megalandri, albo calculo notat Aug. Varenius, Comment. ad librum Schemor, de-

cade X, loco IV, pag. 203. Φυλακτήρια
huic Cœlicolæ traduntur Denckzettel.

CONCL. 8.

At quorsum quæris tam prolixam series ac enumeratio variarum versionum? Obscura, respondeo, utimodo alius judicium secutus, confessus sum, est ratio τῶν *Totaphoth*, quæ idcirco, quantum fieri potest, illustrari debet. Et cum nomina sint rerum symbola & imagines, hæ patere nequeunt, nisi illa prius patescant; unde ut ad liquidum res perducatur, explanandæ omnino sedulo ejus appellations. Sed melius ac cum fructu uberiori, ista cura non adhibetur, quam si, quid ferat usus, in variis linguis investigetur, quamq; longe à se invicem illæ, vel abeant, aut etiam convenienter, in signandis rebus, examinetur; seu, quæ clarissimè omnium inter illas, fontes explicet, sciatur. Felicior enim in hoc articulo, unius præ alia lingua, saepe deprehenditur opera, cum, quæ una difficulti signo sistit, alia exhibeat mani-

manifestissimè. Via etiam ad scientiam & veritatem est planior, quando eruditoruī Translatorum sententia de re qualibet, ex ipsorum eruitur expositione; ut o-mittam, Philologicum munus omnino cultoribus suis, hujusmodi in conferen-do, injungere operam.

CONCL. 9.

Nunc igitur si sub unum oculi iētum proferantur, componanturq̄ appellationes omnes istorum ligaminū, quæ ex Verporum Synagoga, accuratioris cognitionis causâ, protracta sunt, dispalescet qua partem eorum natura ac constitutio. Et quamq̄ dissonantes videantur ipsæ voces re ipsa tamen conveniunt, ad eundem omnes finem universalem tendentes. Sive enim signa, frontalia, memorialia, ad ductum fontium; aut expansa, precatoria aut quocunq̄ nomine alio, extra illos, ab interpretibus dicantur, partim ex forma, partim ab usu; non inconvenienter nec ineptè ex illis colligitur ea de-scri-

scriptio, quâ Edoardus Leigh Crit. part. i. pag. 350. Phylacteria delineat, his verbis proposita: *Sunt schedæ membranaceæ quibus inscriptæ erant leges divine, quibus Pharisæi exornabant capita & brachia sua, δόπο τῷ Φυλακτῷ à custodiendo, affermando, tuendo deducta: Exponit deinde derivationem, quasi conservatoria, i. quoniam usu harum schedarum præcepta Dei custodiebantur, & in memoria conservabantur 2. quia superstitiosè putabant se hisce Phylacteriis, cœi qubusdam amuletis, carminibus & incantamentis collo appensis, præservatos iri à periculis. Figuram & materiam ex qua conficiuntur Phylacteria proprius declarant illa quæ in hanc rem scripsit Leusden: Philologo suo Hebræomixto Dissert. 17. pag. 118. Phylacteria sunt facta ex corio nigro, ex quo faciunt quadrangulum octuplicatum, quatvor cellulas habens, in quibus quatvor scripturæ loca membranæ inscripta includuntur. Phylacterio manus*

nus unum, & Phylacterio capitis duo longa lora assuunt.

CONCL. IO.

Inquisivimus hactenus & expendimus natales frequentatarum vocum, quod sollicitè ideo non nihil accurate factum, ut quod lucis ex earum notitia accedere rei pertractandæ posset, diligenter quantū fieri potuerat, investigaremus. Post illam curam deventum est ad descriptionem ipsius argumenti. Cumq; in illa, stristuræ ac quasi quædam semi-nia sparsa sint omnium illorum, quæ in hanc rem dici possunt ac debent, non erit infrugiferum eandem evolvere opera paulo exactiori. Expedietur hoc negotium certis quibusdam momentis observatis, nempe si Phylacteriorum exponatur apparatus, materia, forma, finis & usus, aliæq; circumstantiæ quæ huc faciunt. Quamquam vero hac opella defuncti videremur, si nomina tantum Doctorum clarissima memoria rentur, quorum hic industria, rem ante nos explanavit; tamen quia eorum non

non est promiscuus usus, ac notitia communis, conquirenda sunt ex omnibus & apponenda, quæ argumentum præsens illustrare videntur, sed ea lege, ut identidem inculcentur illi, ex quorum labore ac lectione, profectus hic est sperandus.

CONCL. II.

Ex diversis Phylacteriorum sedibus in corpore humano, & dissimilibus loris, quæ modo memorabantur, illa non unius esse generis, liquet. Sunt igitur duplia *Tephillin Schel rosch,* & *Tephillin Schel Jadh* uti *Rabbinis* dividuntur, hoc est: Capitis & manuum, hinc etiam non eadem per omnia utrarumq; è fabrica ac formatio. Et Phylacteriorum quidem capitinis primum constitutionem contemplabimur, quam ex MS. codice Ez Hechajim, opera celeberrimi Vagenseilii publicato Sotæ pag. 409. exscribere lubet, qvia licet, rententâ saltem versione, & omissa originali scriptura ob typorum hebraicorum inopiam: *Sic conficere oportet Phylacterien-*

via. Ut capitis Phylacteria parentur, acci-
 piendum lignum quadratum cuius longitu-
 do eadē sit quæ latitudo & latitudo eadem qd
 latitudo; qvod si vero altitudo latitudinē exce-
 dat aut paulo minor sit, id nihil refert, nam ad id
 unice attendendum, ut inter longitudinem &
 latitudinem æqua sit proportio. In hoc porro
 ligno tres fissuræ excavandæ sunt, ut inde e-
 mergant capita quatuor; Nunc capienda pel-
 lis, eaq; aqua probe macerata, aptanda, li-
 gno est, ita quidem ut in fissuras quasq; im-
 mittatur, & postea, dum adbuc madet, ab u-
 troq; (fissuras claudente) latere, ita concin-
 nanda est, ut pellis hæc figuram literæ Schin
 tribus apicibus præditam, cum capiti aptan-
 tur Phylacteria dextrosum, & figuram ejus-
 dem literæ Schin, quatuor apicibus præditam,
 cum induuntur sinistrorum, nanciscatur. His
 peractis (pellicula tamdiu in ligno relinquenda
 qvoad exarescat) arefactam si à Typo li-
 gneo abstrahas, pellitum σχῆμα in quo sunt
 ædiculæ vacue quatuor confecisti. Harum
 cuig; περικοπὴ ex lege (membrane cum ea
 sednititate quam instituta Majorum exigunt
 inscripta) indenda est, sed erecta ita, ut supe-
 rior

rior margo primus receptaculum subeat, atq; ea schedæ sit dispositio, quæ lectionis ordinem naturalem servat in ipsa ædicula. Nota jam Schedarum ordinem. Pericope Vehajah (Deut: XI. v. 13. & sequentibus ad 22. usq; descripta, occupato eam ædiculam) quæ si aptentur Phylacteria ad dextram ea induentis prima est: In eam quæ succedit immittenda Pericope Schema quæ habetur Deut: VI. commatibus à 4. ad 10. usque. Huic proxima ædicula tenere debet Pericopæ Vehajah chi Exod. 13. à v. 11. ad 17. Deniq; in ultimam, ædiculam, quaq; aptatorum Phylacteriorum sinistrum latus est, condatur Pericope vekadosch ex eodem XIII. cap. Exod. illiusque principio usque ad comma II. Porro opus est nervis animalis & quidem puri (atq; hoc unice observandum) nam si maxime morticinum fuerit, aut alio vitio laboraverit, id nihil refert. Nervi bi depromuntur ex animalium calcibus suntq; albi & duri; Ergo lapidibus, aut re alia simili, multum terendo emolliendi, & in linum quasi quoddam redigendi sunt, ut è colo duci & in fila duplicari queant. Iстis fatis consuere oportet illam, quæ in vagina Phylacteriorum

rū iufræ è pelle residua mansit, laciniā cum pa-
superiori, in omnibus quatuor lateribus qua-
dratè. Et sunt in quovis latere suturæ tres,
hoc est in universum duodecim, quocto nume-
ro fuere tribus ffræclitarum: nec minus il-
lud observandum, ut semper filum & supe-
riorem & inferiorem partem, marginis va-
gina, ex equo ambiat; Ceterum ipsum quod
inter ediculas est interstitium, pertingere de-
bet ad marginem usq;, in quo fit sutura.
Imo sunt modo conspicua interstitia, ut ab o-
mnibus quatuor edicula agnosci queant, ni-
hil oberit, etiamsi interstitia marginem, in
quo fit sutura, non attingant; quod si ve-
ro edicula quatuor distingvi non possint, hoc
vitiosum, est. Numerum etiam sutu-
rarum memoratarum, duodecenarium
& augeri & minui posse liquet ex hoc
eodem Ez Hechajim; verba omit-
to compendii causa. Pergit vero ultra ex hoc MS. Clariss. Wagenseili-
us sequentia referre: Secundum Rabbi E-
leazarrem ita dispendæ sunt futura, ut u-
na fiat in quoq; angulo, & due ad radices
eiusq; Schin, quæbor vero in quovis inter-
stitio

stitiorum latere. Quando bæc ita consurta sunt, acu ædicularas & marginem vaginæ levigando comprimere oportet, ut omnia aptè sibi respondeant; iudat quoq; trahere per quodq; ædicularum interstitium filum aut funiculum, ut ea probè discriminentur, atq; plerumq; in hunc finem filum ejusmodi adhiberi solet, quo consutura facta est. Et hoc contrahimus in textu, futuras solvendas esse, & opus de novo incipendum, si accidat inter suendum, filum rumpi, et si hoc iteratò vel sæpius contingat, cum turpe esset ruptum filum juxta illam ædicularam, ubi Pericope Kadosch latet, colligare. Ultra ex codice allegato additur: rescindendas esse inferiores superfluitates pellientæ, quæ ipsi Phylacteriorum, vaginæ materiam præbuit, atq; in corio alio quadrato foramen excindendum esse, formæ similis, ut per hoc quatvor ædicularæ ad gemellas quasi geminas redactæ educantur, atq; deinde ex eodem corio, margo vaginæ & posticus meatus, illo quo explicui modo, fiant. Si mutetur ordo τῶν Schinim,

ita

ita ut illud quod apices quatvor habet,
dextrum Phylacteria induentis latus, &
illud quod tribus tantum apicibus in-
structum est, latus sinistrum occupet,,
id neminem turbare debet.

CONCL. 12.

Tradita est dilpositio Tephillin Schel
rosch, exponenda quoq; ex eodem
authore constructio τῶν Θεπιλλίν Σχελ
jadib. Ita vero infit: *Brachij Phylacterio-
rum hæc parandi ratio.* Capiatur lignum
quadratum, sive cuius longitudo & latitudo pa-
res sunt, altitudo digitum circiter æquato; li-
gnum hoc obducatur pelle madefacta, relin-
quetur infra margo & operimentum. Hæc
deinde cum exaruerint in quatvor lateribus
consuantur, relicto tamen prius quoq; ex ea-
dem pelle postico meatu, per quem transirelo-
rum debet, aut facere sanelicet marginem mea-
tumq; ex pelle alia. Pericopæ Phylacteriorum
Brachij (quæ eadem sunt cum ijs quas Phy-
lacteria capitis complectuntur) columnis
quatvor in membrana unica oblonga scriben-
dæ sunt. Sed si Pericopæ hæc quatvor separa-
tis membranis inscriptæ uni ædiculae inclu-

dantur, id licitum reputari debet; nec enim opus est, ut continentur; Nam traditum deprehenditur: si quis habeat duo Phylacteria capitis (puta quæ capiti nunquam fuere aptata neq^{ue} ex eo sanctitatem contraxerunt) huic fas est alterutra ex his pelle operire, ut acicularum interstitia tegantur; atq^{ue} tūm istis pro Brachij Phylacterijs uti non prohibetur.

CONCL. 13.

Sufficiunt ista quā notitiam certam constitutionis & materiæ Phylacteriorum; quantum vero ad colorem exterioris faciei, niger hic locum habet; parti interiori quivis convenit albus etiam ac viridis excepto solo rubro, tum enim, uti habent verba consummatissimi Libri (quo titulo eum insignit Wagenseilius) si forte convertant sese lora ea res ignominiam afferat, interim nunquam aliis debet esse color lororum partis interioris, quam est color ipsius Phylacteriorum vaginæ, qui si viridis sit, aversa lororum viridia, si albus fuerit alba, sunt; sed illud optimum est, si & vagina & utraq^{ue} lororum

rum facies nigri coloris sint. Lora etiam confecta ex corio mansueti mundiq; non immundi animalis, vel deaurati, quod nefas foret, colore tingi debent ab homine quodam judæo non alio exoterico. Quin & hoc necessarium est, ut qui lora format, eadem, intentione optima ad finem, ex materia diligentissimè adaptata efficiat, qualis industria in vaginæ curatione non exigitur. Nam & corium sine sale, farina, galla, quomodo cunctū paratū adhibere licebit. Ut iterum habet Ez Hechajim. Addit idem Author de corrigiis Phylacteriorum capit is parandis sequētia:
Capiendum lorum è corio ejus latitudinis quæ grani hordei latitudinem exæquat, quod si vero major ejus latitudo sit, etiam id probum censeri debet. Rabbi tamen Moses Kozensis ita latitudinem definivit, ut longitudine grani tritici ampliorem, sed hordacei minorem esse conveniat. *Quod ad longitudinem lori attinet, tanta exigitur, ut ambire caput & in nodum ligari queat, ac una deinde ad dextram dependens extremitas, umbilicum, altera vero ad sinistram, pectus*

attingant; sic enim in Schimmuscha Rabbi traditum est, et si nihil prohibet etiam illud facere longius. Nam porro lorum educendum per vaginæ Phylacteriorum partem illam posticam cavam, & mensurata sic crassitie sui capitis, nodus quadratus nec tendus est, formam literæ Daleth representans. Quæ de modo subjicit nexus formandi qui literæ Daleth speciem referat, qvum valde sint implicita ac obscura, consulto omittimus; Ex ejusmodi descriptione vix ac ne vix quidem quidquam discitur; αὐτῷα vero hic una vice tantum adferet emolumenti, quantum ex multarum horarum scrutinio, atq; accurato examine non colligeres. Adponenda tamen posteriora: Pertinet verò id Daleth ad Dei nomen cuius Shin est in vagina Phylacteriorum capitis; Jod vero deprehenditur in loris Phylacteriorum manus, nam in horum summitate si nodus (simplex) fiat, & parum quid residuum relinquatur figura literæ Jod habetur, vel potest quoquè scissione ibidem ea figura exprimi. Ceterum lori Phylacteriorum manus ea debet esse

esse longitudo, ut ambire brachium, innodariq;
possit, pertingatq; deinde ad medium digitum,
Et circa illum ter queat convolvi: quod si lon-
gius sit, nihil id refert, de latitudine verò
eadem tenenda, quæ de loris Phylacteriorum
capitis diximus.

CONCL. 14.

Capsulis sive ædiculis Phylacterio-
rum immittendas esse schedulas, qui-
bus certa loca Exod. & Deut. inscripta
sunt, antea monitum, & quidem di-
stinctas quatvor τοῖς *Tephillin Schel rosch*,
unam vero τοῖς *Tephillin Schel jadb*, sed
quæ eadem dicta comprehendant. Ista
verò loca non minori cura exaranda
sunt, quam ipsæ capsulæ formandæ,
quandoquidem ob varietatem figura-
rum & varios ductus, ipsæ literæ, sum-
ma in cautionem postulant. Præter-
quam enim quod nonnullæ dissimiles
sint characteribus quadratis sacris, &
in singulis ducendis id cavendum ne se
attingant invicem; plurimis etiam api-
cibus, & quasi coronulis, aliæ pauci-
oribus, quædam pluribus, certis ta-

men omnes sunt exornandæ, quæ eò accuratius curandæ, quod ad Deum authorem referantur. Fuit quidem animus initio, suis locis inserere nonnulla ex Rabbinorum scriptis, originali scripture, quæ super hoc argumento commentati sunt, imprimis illa, cum brevia sint, quæ sentiunt de modo memoratis, in Menachot lib. Talmud. eo consilio, ut haberent in quo vires suas periclitarentur ii, qui his sacris initiari cupiunt; sed sefellit conatus, frustra concepta spes accipiendorum typorum, unde adjiciam statim Wagenseili versionem, qua locum quem indigavimus, exposuit. *Nomine Raf dixit Rabbi jehuda: Cum Moses excelsa cœli petiisset invenit Deum connectentem coronulas literis. Quare ad illum, Mundi Arbiter, inquit, quæ hec tua est occupatio? Respondit numen: victarius est homo olim post multorum seculorum decursum, cui nomen erit Adkibba, Josephi filius, is de quovis istorum apicum, acerbos rationum afferet.* Sisterentur omnia oculis tuis, apices illi cumlite-

literis quibus imponuntur, ut & integra dicta hic usurpari solita, nisi varet in superioribus indicata inopia. Si tamen quos ista videre juvat, monstrari ea possunt ex Sota Wagenseilii, & ex iis, quas ipsi servamus Phylacteriorum thecis, conformibus illis, quas judeos ipsos usurpare, olim in exoticis fuit observandi occasio. Finem & usum horum instrumentorum ex illis colligere licet quæ Buxtorf. cap. 9. in Synag. judaica docet & quidem primum de capitis ornamentis p. m. 173. Capiti autem alligant, ita ut nodus crassior, quo scripta includuntur à fronte, loco quo capilli deficiunt inter oculos, è cerebri regione consistat; ut sc. mandata & præcepta divina Iudæi cerebro, in quo sunt organa cogitandi, & sedes animæ infigantur, major sit prectionis sanctitudo, & una eademq; opera Dei mandata confirmantur, meliusq; observentur, juxta id quod Moses ait: Eruntq; tibi in memoriale ante oculos tuos. Paucis interjectis de Tephillin Scheljadhi loquitur: Ista non manui, sed sinistro brachio in superiori ejus parte, ubi maxime carnosa est,

Et radius dicitur, & quidem nude ejus cuti
 alligant interius versus corpus, adeo ut cras-
 sum illud corium, cum homo brachium incur-
 bat, carnem tangat, & è regione cordis stent
 scripta, quo sic impleatur quod scriptura di-
 cit; Et erunt verba ista super cor tuum, & cor
 in illa intuens eo ferventius se in preces de-
 mittat, & ab omnibus prævis cupiditatibus &
 desideriis abstrahatur. Summa itaq; &
 incredibilis Apelliis, Phylacteriorum
 habetur sanctitas, cuius intuitu ea, si fi-
 eri posset, semper gestari deberent, ne
 unquam deponerentur. Hinc præce-
 ptum de Tephillin, habetur instar omni-
 um uti patet ex communi eorum elo-
 gio: *Mizvot Tephillin Schekulab ceneget col
 hammizvoth.* Unicum præceptum de
 Tephillin æstimatur pro omnibus præ-
 ceptis, nec mirum, cum illud diligenter
 observatum avertat damna, diluat
 inimicitias, hostibus stuporem inferat,
 ac undiq; præstet immunem hominem,
 firmissimumq; sit propugnaculum ac
 præsidium, imo etiam valeat ad Dæ-
 mones fugandos, juxta eorundem

ver-

Verporum figmenta, quod vel unicum docet liberationis exemplū Elisæi, inde dicti *Baal Knaphajim* seu Aligeri, si modo illud credere fas est. Sed non sunt hujusmodi fabellæ in ista gente inusitatæ.

CONCL. 15.

Ob eximiam sanctitatem quæ his adscribitur, reverenter illa habenda sunt per omnia, & cavendum sedulo, ne illis induito somnus obrepatur, neve quidquam naturale accidat, vel ipsa decidunt in humum, aut in profanis usurpentur, quod ipsum si casu quodam infelici contigerit, non nisi intima pœnitentia expiari potest. Hujusmodi eorum reverentia in causa est, quod tempore matutino corpori adplicantur, cum precibus vacandum est, quia tum & animus maximè ad pietatem compositus, & membra, ex contracta illuvie, limpida aquâ liberantur. Atq[ue] tum quidem *Tephillin Schel jad* quæ operiri veste primum debent, alligantur, post capitum, quæ omnium oculis obversari debent, eo quod in præcepto *Tephillin*

horum posteriori loco fiat mentio. Cæterum ordo in exuendo immutatur, & tum una observandum, ne de pariete suspendantur, sed in theca, in hunc formata usum, condantur religiose. Precum formulam, ut in omnibus fuis cœptis, se amicientes, hanc ingeminant: *Baruch atta Jehovah Eloenu melech bhabolam ascher Kiddeschannu bemizvotau vezibbanu lebeniabb Tephillin:* Benedictus tu Domine Deus noster, totius mundi domine, qui nos præceptis tuis sanctificasti, & ut Phylacteria indueremus præcepisti. Ad Phylacteria oculorum seu capitis: Benedictus tu Domine Deus noster, totius mundi Domine qui dedisti nobis *Al mizvath Tephillin* Præceptum Tephilim. De ipsa recitatione Phylacteriorum sequentes tradit regulas generales Otho in Lex. suo Rabbinico Philologico pag. 657. 1. To *Schema* legendum est mane àstantibus, vesperi vero illud legere possunt inclinati: 2. *Schema* vesperinum legitur ab illa hora qua Sacerdotes ingrediuntur ad *Terumah* comedend-

dendum, i.e. sole occidente. Cum color cœruleus à prasino potest distingvi, aurora ingruente legitur matutinum, quod legi potest usq; ad horam tertiam. 3. Operarii *Schemata* legere possunt in cacumine arboris si tempore orationis adhuc circa illud occupantur. 4. à lectio-
ne *Schemata* liber est sponsus prima nocte.

CONCL. 16.

Tradita jam sunt omnia, quæ ad Phy-
lacteriorum fabricam atq; naturam
pertinere, arbitrantur ac deprehende-
runt omnino, literaturæ Hebraicæ pe-
riti; dispiciendum breviter, in ijs quæ
seqvuntur, quibus sacras has schedas
assumere decorum est & licitum. Non
enim existimandum est rei tanti pre-
tii, quæq; adeo sancta habetur, promi-
scuum apud quoslibet esse usum, sed de-
lectus est, & fuit illorum, qui digni ha-
biti sunt, aut censentur hodieq;, inter
recutitos, honore talis amictus. Et dis-
plicet quidem imprimis insana ineptis-
simorum Magistrorum opinio, quæ
statuit, ipsi sanctissimo Deo communem
hanc

hanc cum hominibus lororum esse ge-
 stationem, quasi quæ peccatores agunt
 & comminiscuntur ad expiandam cul-
 pam suam, aut ad falsam fictamq; san-
 ctimoniam comparandam, illi qui est
 ipsa sanctitas fas sit attribuere. Absint
 istæ næniæ. Integrum discursum de
 hac re inter Rabbinos in Berachot vide
 apud Wagenseilium in Sota pag. 408.
 Sed tum risum teneatis amici. Neq; af-
 sensum meretur (consentiant licet Sca-
 liger & Ravanellus, ad sententiam quo-
 rundam Patrum) quod Lightfootus in
 hoc negotio de Salvatore affert ex Ba-
 byl. Berachot, hisce verbis: Non impro-
 babile est ipsum ea (Phylacteria) gestas-
 se pro more gentis, nam & à pueritia
 erudiendi erant filii Judæorum in reci-
 tatione Phylacteriorum, cum jam cate-
 chisationis essent capaces. Vero nam-
 que simile non est, ob ætatē teneriorem,
 quod puer erat, Dominum Jesum pa-
 sum fuisse se adduci ad observandos
 ritus perverlos, à se in posterum da-
 mnandos. Jamtum enim qui præ æqua-
     libus

libus profecit ætate & sapientia coram
Deo & hominibus, facile cohibusset
illos, qui, quod sibi displicebat, sanctissi-
mo suo corpori erant injecturi, cuius
virtutis ac scientiæ tum designavit in-
dicia, quando duodecennis sedens in lo-
co sancto in medio Doctorum, propositis
quæstionib⁹ & responsonib⁹, omniū ad-
mirationem in suam docendi prompti-
tudinem converteret. Usurpantur vero
hæc ab aliis qui sexus sunt virilis, non ta-
men omnibus, sed qui pueritiæ annos
egrediuntur, neq; cujusquam manci-
pantur servitio. Sed & ægroti hæc
arcebantur communione; omnes vero
hi ideo, quia sperari non poterat de-
center, pure, cordate & constanter illos
hæc sacra habituros ac peracturos. Nec
mulieres in confortium admittuntur
(nisi quod Prophetæ Jonæ uxorem ex-
cipiant Mythologi) subest causa, quia
habet præceptum, secundæ personæ af-
fixum masculinum *Bephica*, non femini-
num, virorum ideo non fœminarum ini-
bi habetur ratio. Sufficit enim juxta pla-
cita

etiam Doctorum, illius nationis fœminis, si ad precum terminos diligenter modulantur Amen, quo innuunt, se omnibus iis accedere, quæ viri in sacris suis agitant. Quidam etiam ita institutæ sunt ut existiment se maritorum modica salvari fide, ut ex ore Viri in Orientali studio summi ac celeberrimi, Dn. Licent. Esdræ Ezardi Hamburgensis, ante annos non ita multos accepi, unde cum parum admodum eas hanc ob causam de religione sua sollicitas esse oporteat, extra admirationem est, optimam mulierem judaicam esse beneficam, ceu ab eodem laudato Viro edocitus sum. CONCL: 17.

Tandem quæstio ex locis Exod. & Deut. nata, Anne expresse manda-
verit Deus Phylacteria? excipit. Eam
operose in præsentia discutere non ni-
temur; scientes longius hic loci se non
porrigere nostrum studium, quam ad
sensus qui ex ipsis verbis lingvæ erui
debet. Ubi notandum in textu non
haberi nudum *Totaphotb* ut sit sensus:
Erunt

Erunt tibi, vel facies tibi *Totaphoth* sed *le-*
totaphoth cū litera extraessentiali *lamed*,
 significationis hic loci *in*; ut illud *vehaju-*
leca letotaphoth eam gignat expositionē:
 & sint tibi in *Totaphoth* seu instar. Unde
 acceptamus thesin seu decisionem Pheif-
 feri dicentis, *Totaphoth* fuerunt ornamen-
 ta capitis manuumve judæis olim usi-
 tata, è quorum conspectu, utpote ante
 oculos semper versantium, Deus le-
 gem in memoriam illis revocare vo-
 luit. Et stante hac metaphorica expli-
 catione, asseritur Phylacteria olim Ju-
 dæis, tempore Mosis, non fuisse ejas
 formæ, ac nunc, & sub initium novi
 sœderis, sed alius generis ornamenta,
 quæ, ut sunt Judæi pronissimi ad por-
 tentosa inventa in doctrina & ritibus,
 immutarunt in eam, quæ hoc tempo-
 re inter illos viget speciem, abusi hoc mo-
 do verbis iis, quæ continentur com-
 matibus sæpius signatis, in quibus simi-
 litudinis habitu allata & accipienda, se-
 cundum literam sunt interpretati Ad-
 jiciemus quæ celeberrimus Leusden.

in hanc rem scribit in Jona suo illustrato pag. 152. Sed hoc sic intelligendum est, loquitur de commate 8. cap. 6: Deut. *Illa quæ ego præcipio tibi ita semper versentur ob oculos tuos, ac si Phylacteria vel frontalia essent; nam quod est ante frontem ejus semper recordamur, ideoq; Deus præcepto Phylacteriorum nos docere voluit, præcepta sua ita nobis debere esse nota & familiaria, ac si ante frontem suspensa essent: Unde magis prius nō hic esse, seu proverbiale contineri loquendi modum, admodum est probabile, cum volentes rei alicuius memoriam commendare, signum in manu vel ad manum habere præcepissent, quod in promptu esset, quasi manu palpandum, & oculis frequenter spectandum. Sensus adeo est ceu ex mente Bonfreri & Riveti Polus docet: Studebis perpetuo beneficii hujus reminisci, perinde ac si signum posuisses digito. Alludit ad eos qui filum digito alligant, aut signum aliquod sibi faciunt, ne obliviscantur. Ut proinde sibi constare non possit expositio*

craſſa

crassa Phariseorum, qui hæc carnali-
 ter intellecta, secundum literam inter-
 pretati sunt, & brachiis frontiꝝ Phy-
 lacteria alligarunt. Eandem fuisse sen-
 tentiam Gerhardi circa hanc rem, ex eo
 planum est, quod inter tres illos errores,
 quos Pharisæis adscribit Salvator, hunc
 unum nominet nempe quod nimis lite-
 raliter legem inlittererunt Harm. p.
 mihi 553. ad quam plerorumq; etiam a-
 liorum accedit consensus. Habitus
 quis fuerit antea, vel sit hodieꝝ Phyla-
 cteriorum, ex dictis quadantenus con-
 stare potest, neque quantum video,
 attinet quidquam prolixorem esse in
 hoc negotio. Itaque cum ad finem
 properamus, ne ullum quod ad argu-
 mentum hoc illustrandum spectat,
 omittatur, cum Matth. cap. 23. v.
 5. ubi Pharisæis ut Hypocritis obji-
 cit Salvator, quod dilatent Phylacte-
 ria, quod huc spectat maximè, occurrat,
 quæ sit vis integræ phraseos πλατύνει
 τη φυλακτήρια rimari non erit incon-
 sultum.

sultum. Quo in loco illa notatu sunt
digna quæ Glassius Philolog. Sacr. l. 3.
Tract. 3. Canon. 21, p. m. 585. habet: A-
ctivum verbum quandoq; non κατ' ἐνέρ-
γειαν sed καθ' ἔξιν intelligendum , seu
non effectivè semper, sed quandoq; ha-
bitualiter significat ; ad cuius ductum
regulæ , illud πλατόνειν τὰ φυλακῆσα
non ita accipiendum , ac si eâ horâ, qua
ipsis hanc dicam hypocriseos scribit
Salvator , sua extenderint conservato-
ria seu precatoria , ante enim illud spa-
tium jām erant confecta , sed quod in
eum modum formata , vel adeo dilata-
ta habebat , iisq; utebantur. Simile sup-
petit exemplum Exod. 4. v. 14. Annon
novi quod Aharon frater tuus Levita
dabber iedabber loquendo loquitur , hoc est
eloquens est , seu bene loquendi facul-
tate pollet. Plura paradigmata pete-
sis ex dicto loco. Verum præterea
nota est Pharisaorum indoles , quod u-
ti immisericordes erga pauperes pa-
rentes erant , ostentui sumentes vota ,
queis Deo bona sua vovissent , ut ge-
nitori-

nitoribus misericordiam suam subtraherent, eamq; plebi , ejus promerendæ gratiæ causa adferrent ; ita etiam ad simulationes & ostentationes maxime compositi. Hinc quoq; is morbus , quod singularem inter alios, ac præ iis, præ se ferebant sanctitatem. Ut hæc rudi populo eò efficacius persuaderent, Phylacteria quæ alii certis temporibus assumpserunt, alias ea depontentes, ipsi totos dies circumferebant, nec unquam interdiu eorum sanctitate carere volebant; quin etiam lora Phylacteriorum ut alios sanctitate excellere crederentur, & per aliorum deinde ora celebres volitarent (id enim vult illud: πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν μίγη πρὸς τὸ θεατὴν αὐτὸν τοῖς *Omnia opera sua faciunt ut videantur hominibus*) inepto imo stulto ausu , latiora quam communis aliorum ferebat usus, usurpare instituerunt; scilicet cum aliis sufficiebat laxitas, definita hordacei grani latitudine, quæ superius descripta est, illa sanctitatem hominum religiosissimorum neqvi-

neqvibat digne indicare, inde ut in omnium oculos incurrerent, nodos ingentes & lora fecerunt latissima ut loquitur Wagenseilius. Hinc fortean illud etiam ex sententia Lightfooti. Ne prætereat quis Synagogam dum illic oratur. Si vero *l*capiti affixa habeat Phylacteria, præterire permittitur, eo quod ista testantur eum studiosum esse legis. Has ineptias per *πλατωνεων* h. e. dilatare Phylacteria citato loco significatas, castigavit optimus Salvator. Asseqvuntur sensum interpretes. Arabicā habet translatio *Johharridouna*, *Fut. conjug. 2.* derivatæ ex classe prima radicalis verbi *bharada* restitit, adversus occurrit, quod in dicta conjug. & *4.* ejusdem classis, *latum fecit*, denotat, ut & *latiori stigmate notavit*, *conspicuum fecit*, ob oculos patuit, apparuit; quibus fatis superque explicatur animus *τῶν πλατυνόντων*, honorum ac vanæ gloriolæ avidissimus. Ineotamen Agarena hæc ab aliis differt versio, quod τὰ φυλακήρια voce plurali exprimat ardijaton quæ palliū signat,

signat, & originem debet verbo imperfecto tertii generis ex quiescentibus tertia *Lam*, quæ proprie dicuntur defective, habet vero in 2. & 5. conjug. *nada* vim significandi *pallium induit alium*, vel absolute *induit pallium*, ut & illam, quæ magis convenit indumento *Tephillin*, plumatam gemmis auroqz zonam vel *baltheum induit*; de pluribus aliis significacionibus consulatur *Golius*. *Syrus* per *mapthen tephilaibum* locum hunc exponit, cuius *maphten* exacte τω textus originalis πλατύνω respondet; *tephlai-* *hun* vero à *thephilin* cum affixo, vox Rabbinica superius exposita, & Paraphrastæ Chaldaico usitata, quà rem τὰ φυλακήσαι insinuat. Eandem observare licet interpretationis dexteritatem consensumqz in linguis reliquis. Svetica nostra versio hoc talibus suis verbis effert: *The góra fina Ländse, skrifster vreda*; Finnica hoc modo: *he lewittelewát heidán Muistofirjans*; quod Gallus ita tradit: *Ils eslargissent leurs Phylacteres, adhibito verbo, quod*

natales suos debet latinorum voci *largus*, ad ductum ergo hujus interpretis hanc admittit πλατύς periphrasim: formant sibi Phylacteria, quorum satis magna est latitudo, eaq; non tantum ex recepto more necessaria, sed & superflua, ex abundantia facta materia, id enim in recessu haber largus, abundantiam quandoque involvens, quæ ad profusionem inclinat, etiam ex mente Ciceronis dicentis Officior. l.2.c.16: Duo genera sunt largorum, quorum alteri liberales, alteri prodigi. Atq; talem re ipsa hujus loci esse explicationem, demonstrat reprehensio addita à Salvatore, cuius oratio hic est Elenctica. Usus non absimilis, inde & hic ut interpretamentū apponēd⁹ observatur vocis πλατύς apud LXX. Deut. c. 32. v. 15. atq; c. 11. & 16. in quo posteriori loco illud: μὴ πλατυθῆ ἡ καρδία σὺ ne dilatetur cor tuum, ejusmodi dilatationem designat quæ animi insolentiam arguit. Psalmo etiam 35. v. 21. illi ipsi Translatores adhibent ista: ἐπλάτυνεν επ' ἐμὲ τὸ σομέ αὐτῶν, dilatarunt adversus me os suum, ubi

bi vi vocabuli πλατύνει, tumida gloria-
tio subinfertur, quam produnt mani-
festò quæ seqvuntur, εἰπαν, εὐχε, εὐχε, εἰ-
δον οἱ ὄφθαλμοι, ημῶν. Omnia certe ex
asse respondent dilatationi Phariseorum
utpote quæ etiam ex arrogantia
& fastu, cuius erat indicium, proficilce-
batur. Plana jam est in hoc negotio
res. Antiquos respici ritus certum
est, ex quibus intellectus verus com-
matis memorati patuit; vitium in a-
mictu veteri, censuram castigantem
meruisse in confessio est; latuisse fastum
& hypocrisim sub specie religionis ac
pietatis, diligentem examine deprehen-
sum. Quid sentiendum de integra
phrasi dilatare *Phylacteria* amplius igno-
rum esse nequit. Quin & addimus
vicinam dicto loco phrasin: μεγαλύ-
νει τὰ κράσπεδα τῶν ιματίων ἀυτῶν ex ce-
remoniis priscis explanandam. Imita-
tos his fimbriis fuisse Apellas *Zizis* quæ
Num. XV. 38. præcipiuntur & Deut:
XXII. 12. appellantur *Gedilim* docto-
rum est sententia; quæ secundum Ju-
stinum, afferente Grotio, ut habet Calo-

vius, fuere *χόνκηα Βάσιμη*, latinis in-
 terpretibus dicta fimbriæ & funiculi.
 Fabium hæc Zizit ita describentem al-
 legat Calovius ad cap. 15. Zizit est tan-
 quam *Cincinnus capitis*, suntq; fila retorta
 vel extremitas vestis, b. e. id quod relinqui-
 tur post texturam in panno, quodq; pendet
 ab illo, vocatur Zizit, præcepitq; scriptura su-
 spendere zizit in ora vestimenti, quod sic vo-
 catur ab eis quod rami formam præ se ferat
 propter multa fila commissa. Hæc ut vult
 Calovius debebant extremitati vestium
 extimarum filatim assuere. Erant hæ
 fimbriæ hyacinthini vel cœrulei colo-
 ris, & harum hypocriticum usum da-
 mnavit Salvator; quia illas magnifica-
 bant, dum illis summam adscribabant
 virtutem. Vestigium hujus ceremo-
 niæ etiamnum apud judæos observa-
 tur dum à veste sua *Arba canphoth* di-
 eta, peniculamentum octo filis albis
 laneis constans, deorsum pendet, inter-
 dum quatvor, interdum octo vel duo-
 decim digitos lata. vid. Buxtorf. Synag.
 jud: pag. 160. Non autem tantum e-
 rant

rant ordinatæ ad discretionem populi, sed ut docerentur iisdem, conversationem etiam Israëlitarum, à conversatione gentium distingui debere, ceu docet ad Matth:23. contra Grotium Calovius.

Nobis hæc sufficiat deditæ super argumento præsenti, opera subita ac tumultuaria, inter partes muneric alias, quando per illas, in diversa, sed amica diu ac gratissima licuit introspicere studia. Ista ita in schedas primum conjecta verius, quam ordinata in iisdem, luci nunc publicæ tradere ideo visum est, ut rem ipsam vetustatis intuitu notabilem, & ob id paulo obscuriorem, hinc assequuntur, qui illam aliunde non possunt habere, quorū eo juvandæ sunt occupationes, quod iis cum experiētiæ defectu, mediorū obstet inopia, omnemq; opem propria submoveat. Tum, in rem nostram quæ sunt, unde cōmodius haurias, quam ex institutione cœlestis Chrysostomi, in cuius schola verbis mellitis docentur, quæ & animum & corpus passunt reficiuntq; nec tantū ad æternam sa-

luteum, sed etiam beatiorem sortē in haec mortali-
 tate nos instruunt. Vitium summū inter gentiles
 etiam, Φιλοδοξίαν & κενοδοξίαν Phariseorum
 notavit & damnavit Salvator dulcissimus, atq;
 utinam in ista solum gente observatum. Sed
 quum minus, quia frequentissime, ceu germanæ
 sorores *ambitio* & *bypocrisis* seqvuntur morta-
 les, tum vel maxime, quando divina gratia, iis
 se exornatos donis sentiunt, queis non solum a-
 lios ad omnem inflammare pietatem, sed &
 ipsi ab omni vanitate avocari, ex adverso autem,
 ad divini nominis gloriam, & proximi commo-
 dum impelli possent ac deberēt; tendat in hunc
 usum opera quam agimus, ut in constantia ac
 rectitudine mentis firmet illos, qui à culpa vacui
 sunt, nec dum vanæ famæ auçupio laborant; de-
 ducat vero in viam alteros, qui amarunt illud:
Est pulchrum digito monstrari & dicier: *Hic est.*
 Hi enim sunt ex eorum numero qui omnia sua
 agunt *wegs* *Ieagñau* Hominibus, & ita studiosi
 honoris proprii, gloriam divinā insuper habent.
 Ast facessat ille animus amore qui distinguit
 illorū errorū quos cælestis dissipavit veritas; ad-
 sit vero & accrescat ardor ille indies, qui ubiq;
 & in omnibus, omnia refert in æterni Dei, sem-
 piternam celebrationem, quod tanto vovemus
 impensius quia periculum est, ne absq; hoc tali
 proposito, amittatur spes conseqvendi aliquā-
 do beatissimaru mentium consortia.

ADDITAMENTA.

Sanctissimum illud labium divina voluntate
sacrorum V. T. oraculorum consignacioni
consecratum; idem est quod ante con-
fusionem viguit lingvarum babyloni-
cam, capitulo cum mundi hujus incunabulis;
quod ita verum est, ut nequam bic pu-
gnare rationibus adversis senectam Doctissimū
Huetium in Demonstr. Evang. quanquam &
Theodorei patrocinio, & Gregorii Nysseni
suffragio causam suam munire ac juvare
conetur.

Congruenter usui scripturæ, Anglus vexarum
inter Philologos locum Psalmi CXXXII. de
vore montium Hermonis & Zionis, exponit
per accidens. & repetitionem vocum prece-
dentiū δοῦλον, consentientibus pluri-
mis, & confirmante assertionem Glassio exem-
pli variis

Si, uti videtur, divino spiritu afflari, & impetu
agitari aetherio, ita censet Poëta Borremans-
ius, in Dialogo literario, ut in iisdem ali-
quot inveniri divinae insanie ac furoris gene-
ra statuit Plato, nuncium illius missimus o-
pinioni.

Ejusdem nota nomen Guruforum sive Geusiorum
olim fuit apud Belgas cum appellatione Hugone-
rorum in Gallia, in convitum scilicet utrobius
inventum, & impositum iis qui Thuan. lib.
Hist. XL pro pace religionis fædus iniverant.

JUVENI

Pereximio & Præstantissimo

DN. JEREMIAE WALLENIO,
Sanioris Philosophiae tum Philologiæ sacræ,
Studioſo perindustrio, de Phylacteriis He-
braeorum ſolerter diſputanti

χάρισιν καὶ εὖ πρότερον.

Qui ſecreta rerum naturalium rimantur
Philosophi, de herba narrant heliotro-
pio, quod ſolem, quamcunq; cœli pla-
gam percurrat, ſuo aspectu ſequi ſoleat, ut ceu-
rium ejus manè ſpectat, ita illo occidente
occidere videatur. Solem hunc eſſe dixero Phi-
lologiæ & lingvarum cumprimis ſacrarum,
cognitionem; quippè quamcunq; mundi o-
ram hujus iuſtant radii, illuc ſacrum heli-
otropium vigeſ ſua expandens folia; ſcilicet,
ſua decorata reſtitudine, ſua integritate exor-
nata floret religio, cui lucem profoundens con-
veſtit ſplendidam ſanctæ lingvæ ſol. Horren-
dis a. hæreſeos jaculis impeti hoc cœleſte de-
poſitum, tum, quando exulat lingvarum noti-
tia, docet teſtis temporum & nuncia vetuſta-
tis historia: nempe, decrevit Opt. Max. ut
religionis ſacra, in diuinis literis, linguis ex-
preſſa peculiariibus, haberent mortales, atq;
veritatis myſteria lingvæ ſervarent ac interpre-
taren-

garentur. Hinc videre est eos grande volvere
saxum & divino prorsus occupari labore, qui
studio lingvarum incumbentes, ita arcana Dei
lustrare avert ac desiderant. Atq; hanc cum-
primis operam ut verè divinam, illustribus
ingeniis omni ætate in deliciis fuisse constat.
Absit ergo longissimè, ut impiæ illorum se-
tentiae calculum addamus, qui pium eorum
institutum damnant, qui ut acquirant sibi sa-
ceratissimum hunc thesaurum indefessi iudant.
Quin nobis in sinu gratulamur hanc cœli bo-
nitatem, hæc prospera fata, quod & orbem
hunc Arctoum hoc divino nectare nostra
ætate uberius beatum providentia divina per
Reginam rerum sapientiam cernamus. Tua
Pere, Dn. Respondens, jure meritoq; collau-
danda est industria, qui intra parietes non
modo privatos hæc studia adsiduis pertractas
lucubrationibus, verum & pulpita ascendens
publica, præclarum exercitium Philologicum
de Phylacteriis defendere non dubitas. Quo
nomine haud minima meritis laudum præco-
nia. Ille selectarū est mentium vigor, illa ala-
critas, non intra parietes modo sapere, & do-
mi libris perpetuo impallescere; sed & subin-
de in publicum prodire, ibi q; ingenii vires
probare, ac Doctiorum examini submittere. Te
itaq;

ītāq; qui à falsa eruditionis opinione alienus,
eximia consecutari studes & solida, Pallas con-
digno ornare brabec suo tempore non pigra-
bauer, Vale! Nominis Tui

Æstimator candidus
HENRICUS FLORINUS H.F.

Σύγχαρμα σύντομον

Τη ἔργων ἀρέγη ΟΥΑΛΛΙΝΙΕ γνωτὲ μα-
τέλιων

Οὐκ ἀπολεθῆσις μεν τοῖς φλυάροις τεκνοῖς,
τέψεσι καὶ ἀτχρᾶις, θησαύροις, ὅπλοις,
οὐκενοθοξίαισιν μὴ περιέχε κέαρ.
Διὸς αρετῆς τῆς, σεμνοτέρας καὶ ἴμενος ἀκαμ-

πτόες,

Διὸς ἀποδείκνυς σῦν δειγματι καὶ τοσαφῆ
τοῦ ἀρετῆς ὄντως συγχαιρώ φίλαττι φίλε
συγχαιρώ σπαδῆς, συγχαιρώ προκοπῆς,
συγχαιρώ πλειωναὶ παραδείγματα, δῶναι
σπεῦδε, βραβεῖον ἔχη καὶ ἰκανοτε κλέθο.

Φιλίας ἐνεκενέμποδιστείς
προσέθετο

ERICUS L. Geerman
Aust. Finl.

ΕΘΝΟΣ ΕΘΝΟΣ